

Мирјана Лесек

ПРИЛОГ ПРОУЧАВАЊУ ТЕОДОРА КРАЧУНА

Новија испитивања српске уметности XVIII века показују да листа радова Теодора Крачуна није сасвим исцрпљена и да се још могу открити његова непозната дела. Ово је разумљиво с обзиром да број Крачунових радова није велики, иако је он за кратко време од 1772. до 1781. године насликао неколико иконостаса и већи број целивајућих икона. Радио је иконостасе за цркве: манастира Новог Хопова, сомборску св. Георгија, нештинску, Стару митровачку, сусечку и у Сремским Карловцима у Саборној за капелу и храм.¹ Овај последњи иконостас сликао је у заједници са Јаковом Орфелином. Скоро је констатовано да би његов рад могао бити и на јако обновљеном и пресликаном иконостасу у цркви села Шашинаца.³ Открићем новог и непознатог иконостаса у шашиначкој цркви не би се повећао број радова Теодора Крачуна, јер је из списка његових дела издвојен раније њему приписивани иконостас у цркви села Лаћарка.⁴ Обим његове делатности је у сваком случају морао бити знатно већи, него што је данас нама познато, пошто се он већ пре 1768. године јавља као портретиста митрополита Павла Ненадовића.⁵ Нажалост многобројни сликарски радови који се налазе у оронулим и најчешће у другом светском рату попаљеним и порушеним црквама, покривени су чађу или новијим слојевима неуких сликара, тако да је тешко извршити њихову атрибуцију. Слична судбина задесила је и иконостас у цркви села Добринаца. Већ на први поглед примећује се да иконостас није

¹ В. Петровић и М. Кашанин, Српска уметност у Војводини, Нови Сад 1927, 85; Л. Мирковић, Теодор Крачун, Нови Сад 1953, 14—56.

² Исто

³ М. Лесек, Атрибуција иконостаса шашиначке цркве Теодору Крачуну, Руковети 10, Суботица 1966, 571—573; М. Лесек, Иконостас цркве у Шашинцима — стање и значај споменика и питање његове атрибуције Теодору Крачуну, Зборник заштите споменика културе, св. XVIII, Београд 1967, 105—110.

⁴ М. Лесек, О аутору иконостаса цркве св. Гаврила у Лаћарку, Грађа за проучавање споменика културе Војводине VI (у штампи).

⁵ Л. Мирковић, н. д. 15.

прављен за данашњу цркву која је саграђена почетком XIX века.⁶ Иконостас добриначке цркве не представља јединствену стилску целину и састоји се од делова насталих у различито време. Најстарији делови иконостаса по својим стилским особинама везују се за сликарство XVIII века и то за Теодора Крачуна. Овој фази припадају: у првој зони, четири престоне иконе, св. Никола, Богородица са Христом, Христос и св. Јован; сцене изнад бочних двери, Лицемер са брвном у оку и Митар и Фарисеј, као и барокни медаљон изнад царских двери на коме се налази текст из 1909. године; у другој зони, икона Христа и осам медаљона са стојећим фигурама апостола: у трећој зони, св. Тројица и осам медаљона са стојећим фигурама пророка; и четвртој зони, дванаест медаљона са сценама Христових мука, као и Распеће са медаљонима Богородице и св. Јована Богослова. У XIX веку додате су две престоне иконе св. Георгија и св. Димитрија, осам медаљона са апостолима, осам медаљона са пророцима и дванаест медаљона са сценама Христових мука. Ове делове иконостаса сликао је Петар Чортановић у првој половини XIX века. Добриначка црквена општина је закључила уговор са Чортановићем 1839. године за обнављање сликарских и позлатарских радова на старом иконостасу.⁷ Занимљиво је да Конзисторија није одобрила овај уговор наводећи као разлог да јој нису познате способности сликара и препоручила је црквеној општини да Чортановић изради једну икону пред комисијом.⁸ Како се види из сачуваних Чортановићевих уговора са црквеним општинама за сликање иконостаса или унутрашњости цркава, Конзисторија је већ тада морала познавати његове радове. Он је још пре одласка у Беч на школовање, сликао зидове у црквама села Добринаца 1831⁹ и Горњег Товарника 1834. године¹⁰ Одмах после повратка из Беча закључио је уговоре са црквеним општинама за сликање иконостаса, у Павловцима 1837¹¹ и Лединцима 1838¹², као и за сликање унутрашњости цркава у Буђановцима, Пећинцима и Пућинцима¹³. Пре би се могло предпоставити да Конзисторија није била задовољна радовима Петра Чортановића и да је желела да добриначка

⁶ Митровачки прота Гаврило Исаковић послао писмо 1808. године карловачком митрополиту са обавештењем да је добриначка црквена општина припремила материјал за покривање цркве. Међутим, приликом скидања старог крова, показало се да је унутар зидова потпуно иструлило дрвени материјал и да је грађевина склона паду. У истом писму моли митрополита да одобри уговор склопљен између добриначке црквене општине и митровачког зидара Франца Зигла, за зидање цркве (Конзисторијални архив бр. 93/1808.).

⁷ К. а. бр. 48/1848.

⁸ К. а. бр. 434/1839.

⁹ К. а. бр. 116/1831.

¹⁰ К. а. бр. 163/1834; М. Лесек, Непознати радови Григорија Давидовића Опшића. Рад Војвођанских музеја 15 (у штампи).

¹¹ К. а. бр. 435/1837.

¹² К. а. бр. 233/1838.

¹³ К. а. бр. 211, 223 и 234 ex 1838.

црквена општина повери сликарске послове неком бољем мајстору.¹⁴ У јануару 1840. године добриначка црквена општина је послала на увид Конзисторији икону св. Николе, коју је израдио Петар Чортановић,¹⁵ после чега је одобрен уговор.

Трећој фази припадају царске и бочне двери, које су свакако настале 1909. године. Текст из ове године испан је на барокном медаљону који се налази изнад царских двери. Иако је наведени текст доста отшећен може се предпоставити да се односи на последње обнављање и допуњавање иконостаса (сл. 1.).

Најзанимљивији делови иконостаса су и најстарији. Ови делови иако су рестаураторским захватима претрпели веће измене, по својим стилским особинама које избијају на непресликаним површинама, могу се везати за рад Теодора Крачуна. На Крачуна упућују витке маниристички издужене фигуре изражајних физиономија, контрастни колорит, сигуран цртеж и широко схваћене површине светитељске одеће. Више него целина код које се општи утисак сличности са Крачуновим радовима у извесној мери губи због каснијих наслага тешких и тамних боја, детаљи у појединачној анализи показују далеко убедљивије аналогије. Ти детаљи насилно истргнути из општег организма слике и извојени овако за себе као да живе засебним животом откривајући само местимично и фрагментарно рукопис Теодора Крачуна. Ту и тамо из грубо и незналачки досликаних површина заблиста понека већа или мања фино сликана и валерски диференцирана партија првобитног слоја. Најчешће се намећу у први план добро простудиране и портретски обрађене физиономије светитеља. Занимљиво је, да је рестауратор у овом случају Петар Чортановић, вероватно у страху од својих малих изражајних могућности, оставио нетакнуте физиономије на престоним иконама, изузев иконе Богородице са Христом,¹⁶ тако да се на њима може сасвим јасно препознати сигурна рука Теодора Крачуна.

Престона икона Христа из добриначке цркве има сличности у концепцији, распореду маса и начину обраде са иконом Христа из карловачке капеле. На обе иконе фигуре Христа су монументалне издужених пропорција обучене и одећу од тешке тканине. Начин драпирања одеће са елегантним наборима који фино падају уз тело,

¹⁴ Изгледа да Петар Чортановић није имао као сликар неки већи углед, Протопрезвитер земунски Лазар Савић када је слао на одобрење Конзисторији уговор добановачке црквене општине са Чортановићем за сликање иконостаса, напоменуо је да је иста црквена општина без разлога раскинула уговор са Живком Петровићем, као и да је петроварадинска Региментс-команда препоручила сликара Димитрија Аврамовића. У свом одговору Конзисторија је препоручила протопрезвитеру Савићу да посаветује црквену општину да закључи уговор са Димитријем Аврамовићем (К. а. бр. 187/1840.). Вероватно протопрезвитер Савић није могао утицати на црквену општину, јер је годину дана касније Конзисторија одобрила уговор добановачке црквене општине са Петром Чортановићем за сликање иконостаса (К. а. бр. 144/1841.).

¹⁵ К. а. бр. 48/1840.

¹⁶ Приликом обнављања највише је пресликана икона Богородице са Христом. На овој икони се сасвим јасно запажају стилске одлике Петра Чортановића, несигуран цртеж и хладан и таман колорит.

готово је исто уз неке мање измене, само што се на добриначкој икони елеганција и фини пад тканинег уби у новим и тешким премазима. Најсличнија је а и најубедљивије делује психолошки обрађена Христова физиономија, која се својом фином и меком обрадом издваја од осталих незналачки обновљених површина. Исто тако издвајају се и анатомски добро простудирани детаљи откривених делова тела врат и руке (сл. 2 и 3).

Икона св. Јована има доста сличности са иконом истога светитеља у Старој митровачкој цркви. Те сличности су приметне у поставци фигуре и у истом типу физиономије. Мање разлике су у држању атрибута. На добриначкој икони светитељ у десној руци, чије се држање до детаља поклапа са држањем десне руке св. Јована на митровачкој икони, има свитак, а у левој крст. На митровачкој икони св. Јован у десној руци држи крст и свитак, а левом показује на небо. Сликарски поступак светлосним ефектима у обради откривених делова тела је подударан на овим иконама. Код аранжирања набора постоје извесне разлике. Нажалост у детаљније анализе засада је немогуће улазити због каснијих премаза, који су потпуно изменили веће делове површина старога слоја (сл. 4).

На престоној икони св. Николе између нестручно досликаних и обновљених површина издвајају се ванредно успеле партије првобитног слоја, као физиономија са изразито портретским цртама, или поједини сигурно обрађени детаљи архиепископског орната са вештом материјализацијом тешке тканине оживљене украсним елементима или понеки истакнути светлији рефлекс на архијерејској палици. Као засебна целина истиче се композиција надбедреника састављена од две фигуре, Христа и анђела. Обе фигуре су лако готово импресионистички сликане ружичастим и светлоплавим бојама. Својим отвореним формама утапају се у нежну и разиграну атмосферу позадине, одскачући притом из грубо и незналачки досликаних околних површина.

Стојеће фигуре апостола и пророка иако су касније преликане на њима се примећује да припадају раду Теодора Крачуна. На првом месту за Крачуново сликарство везују се маниристички и издуженим пропорцијама, елегантним ставовима и гестовима, фином и меком моделацијом откривених делова тела, начином драпирања одеће и поступцима у осветљавању и сенчењу. Монотонију стојећих фигура, које се нижу једна за другом у овалним медаљонима, разбио је различитим ставовима и покретима, као и различитим облицима физиономија. Најмање преликане физиономије апостола на левој страни иконостаса (пети медаљон од краја) показује сличности са физиономијама које је Крачун радо употребљавао када је сликао Христа или светитеље средњих година (сл. 5). Ова издужена физиономија експресивног изгледа среће се на иконостасу Старе цркве у Сремској Митровици код престоне иконе св. Јована, доста често у композицијама празника као Пут у Емаус (сл. 6), Не дотичи ме се и другим. Ликови осталих апостола одговарају ликовима Крачунових личности, али каснија обнављања отежавају праћење сличности у детаље. Но, и покрај тога снажно сликане фигуре са својим индивидуализованим физиономијама избијају испод новијих слојева и сасвим сигурно упућују на Теодора Крачуна.

Новији слојеви на старим деловима иконостаса добриначке цркве отежавају и недозвољавају прецизнију датацију првобитног рада. Стога је код датовања потребно поћи од градње цркве. Према скоро откривеном архивском документу стара црква је саграђена 1767. године¹⁷. Вероватно се после зидања цркве одмах приступило и изради иконостаса. Резбарија је могла да буде завршена већ 1769. или 1770. године. Уколико се одмах пришло и сликарским радовима приближно време би се могло узети између 1770. и 1772. године. Датовању у рану фазу, такође, иду у прилог и извесни стилски елементи, који се примећују на непрсликаним деловима, као маниристички издужене фигуре контрасни колорит. Занимљиво је, да из ране фазе сем портрета митрополита Павла Ненадовића сликаног пре 1768. године, нису познати радови Теодора Крачуна. За иконостас цркве манастира Новог Хопова, раније датованог у 1770. годину¹⁸, скоро је откривен податак да је настао 1776. године¹⁹. С обзиром да су црквене власти у другој половини XVIII века строго водиле рачуна коме се поверавају сликарски послови, може се предпоставити да је Крачун у то време био већ реномирани сликар са извесним бројем радова. Открићем новог и непознатог иконостаса Теодора Крачуна у добриначкој цркви делимично би се попуниле празнине у почетном периоду његовог стваралаштва.

Теодору Крачуњу, можда би се могле, али са мање сигурности приписати четири престоне иконе на иконостасу, као и икона Богородице на Богородичином престолу у Успенској цркви у Иригу. Ове иконе, иако су приликом обнављања изгубиле свој првобитни изглед, примећује се да не припадају стилској целини иконостаса, чији су остали делови такође пресликани²⁰. Иконе су настале 1781. године како се види из датума забележеног у доњем десном углу на икони Богородице на Богородичином престолу²¹. Двери, медаљони са стојећим фигурама апостола и пророка и медаљони са сценама Христових мука сликани су свакако раније. У прилог овој предпоставци, сем извесних стилских разлика слика које се могу наслутити испод нови-

¹⁷ Добриначка црквена општина закључила је уговор са зидаром Петком Палићем 18. марта 1766. године, за изградњу цркве. Већ почетком септембра исте године црквена општина је обавестила митрополита да је сремска жупанија обуставила зидање цркве. У истом писму добриначка црквена општина је молила митрополита да интервенише код аустријских власти да не ометају изградњу цркве. Митрополит Павле Ненадовић ову молбу добриначке црквене општине упутио је царици Марији Терезији 9 септембра 1766. године (Патријаршијско-митрополитски архив „Б“, бр. 109/1766. На основу овога се може закључити да је градња цркве у Добричима завршена 1767. године.

¹⁸ Л. Мирковић, н. д. 16.

¹⁹ О. Микић, Портрети код Срба у XVIII веку, Нови Сад 1965, 19.

²⁰ Крајем XIX века потпуно је пресликан цели иконостас. Сем иконостаса пресликани су и зидови. Зидно сликарство је пред рат обнављао Коча Ванђеловић, тако да се данас не може распознати рад Јована Клајића из 1863. године (К. а. бр. 98/1863; М. Лесек, Уговори Јована Клајића са црквеним општинама у Иригу, Гласник Српске православне цркве за март 1970.).

²¹ Изнад датума забележено је ктиторство мутавцијског рупета. Пошто је година исписана другом бојом, може се закључити да је мутавцијски рупет платио обнављање икона.

јих слојева, иду и стилске разлике у резбарији иконостаса. Резбарени оквири престоних икона и иконе Богородице на Богородичином престолу, који се састоје од двочлане траке, упадљиво одударују од китњастих оквира медаљона у горњим зонама иконостаса. Сем тога испод престоних икона остали су трагови профилације доњег дела старијих престоних икона (сл. 7). Данас је немогуће извршити стилску анализу наведених икона, међутим, монументалне стојеће фигуре маниристички издужених пропорција потсећају у извесној мери на Теодора Крачуна. Ако се ове иконе упореде са радовима Теодора Крачуна, може се закључити да имају неких заједничких композиционих елемената са сачуваним престоним иконама из цркве манастира Новог Хопова. Највеће сличности примећују се на икони Богородице. Стојећа фигура Богородице се подудара и у целини и у детаљима са фигуром Богородице на хоповској икони. Сличности се могу пратити од идентичне поставке, истих гестова до истог начина драпирања одеће, који се да назрети под дебелим премазима нових боја (сл. 8 и 9).

Исто тако велике сличности у концепцији показује икона св. Јована са истоименом иконом из хоповске цркве. На обе иконе св. Јован окренут је полудесно са незнатно приклоњеном главом. На иришкој икони поновљени су готово до детаља сви композициони елементи од поставке фигуре, идентичног начина држања истих атрибута (свитак у десној руци, а мали крст у левој) до аранжирања набора тканине светитељевог огртача. Даља упоребења се не могу вршити због дебелих наслага нових боја.

Према сачуваној фотографији хоповског иконостаса²², који је највећим делом страдао за време другог светског рата, може се закључити да је и на икони Христа подударна концепција. Христос стоји на облацима, десном руком благосиља, у левој држи куглу. Испод нових и тешких потеза назире се елегантно драпирање и фини пад тканине. Затим се примећује доста сигуран цртеж анатомских детаља (Христова лева рука), али се све то губи у новијим слојевима неугог сликара.

Анализом престоних икона из Успенске цркве у Иригу, колико њихов данашњи изглед дозвољава и упоређењем са сачуваним иконама из цркве манастира Новог Хопова, може се закључити да је ова иконе сликао Крачун или неко од његових следбеника. Данашње стање старијих делова иконостаса који су доста добро очувани, показује да већ 1781. године нису биле потребне промене престоних икона²³. До измене је вероватно дошло због великих амбиција иришког становништва које се претежно састојало од богатих трговаца и занатлија²⁴, а који су свакако желели да малој галерији слика, тј. иконостасу Успенске цркве додају радове Теодора Крачуна. То нимало не изненађује с обзиром на чињеницу да су ови имућни иришки мештани у току XVIII века обилно засипали цркве својим прилози-

²² Л. Мирковић, н. д. сл. 1.

²³ Успенска црква у Иригу довршена је 1760. године (С. Гавриловић, Ириг у XVIII столећу, Зборник за друштвене науке, св. 32—33, Нови Сад 1962, 47.). Резбарски и сликарски радови вероватно су већ били завршени 1764. године.

²⁴ В. С. Гавриловић, н. д. 19—55.

ма²⁵ и да су за сликање иконостаса узимали тадашње најбоље и најпознатије сликаре. У Николајевској цркви среће се као сликар иконостаса Васа Остојић²⁶, а непреликани делови иконостаса и слике изнад певница у Теодоровској цркви²⁷, показују руку неког бољег сликара друге половине XVIII века. Стога је највероватније да су ове слике из 1781. године рад Теодора Крачуна²⁸, који је само неколико година раније сликао иконостас у цркви манастира Новог Хопова и који је према жељи наручилаца морао да понови решења са хоповскога иконостаса. Нажалост због дебљине премаза данас се не може извршити детаљнија стилска анализа иконостаса Успенске цркве. Тек после чишћења и скидања новијих слојева моћи ће се одређеније рећи да ли је престоне иконе са иконом Богородице на Богородичном престолу сликао Теодор Крачун или неко од његових ученика или помоћника.

²⁵ Исто

²⁶ О. Милановић-Јовић, Аутор најлепшег иконостаса прелазног доба — под потписом Василија молера свако ће препознати Василија Остојић, Дневник од 30. IV 1966; П. Васић, The Iconostases of Vasa Ostojic, Painter from Novi Sad, Serbian orthodox church its Past and Present, Vol. II, № 2, Beograd December 1966, 53—57.

²⁷ У Теодоровској цркви на иконостасу су готово све иконе потпуно преликане. Остале су делимично поштебене иконе у соклу, северне двери, сцене изнад двери и старозаветне сцене изнад певница. На доњем делу Лазаревог Васкресења (јужне двери) забележена је година 1788. Изнад ове године је запис из 1908. који говори о обнављању иконостаса. Сем Иконостаса обновљене су и зидне слике које је радио Јован Клајић 1864. године (К. а. бр. 136/1864.). Архивска документација ставила су ми на располагање директор Архива САНУ у Сремским Карловцима, госпођа Теодора Петровић и архивиста, госпођа Цвета Марчевић, на чему им се најлепше захваљујем.

²⁸ Крачун је вероватно погодио са црквеном општином сликање икона 1780. године, тако да је радове могао завршити већ на самом почетку 1781. године.

BEITRAG ZU THEODOR KRAČUN

Dem bekannten Maler Theodor Kračun aus Woiwodina (zweite Hälfte des XVIII Jahrhunderts) kann man, auf Grund stilmässiger Analysen, die alten Kirche den Massen der neuen Kirche nicht entsprach, wurde er schreiben. Die Teile des alten Ikonostas wurden in die heutige Kirche Anfang des XIX. Jahrhunderts übertragen. Weil der Ikonostas der kleineren alten Kirche den Massen der neuen Kirche nicht entsprach, so wurde er in der ersten Hälfte des XIX. Jahrhunderts durch die Arbeiten des Petar Čortanović ergänzt. Von dem alten Ikonostas sind die vier Hauptikonen, die Medaillons über den Altartüren, Christus und die acht Apostel, die Dreieinigkeit und acht Propheten, Kreuzigung mit den Medaillons Mutter Gottes und Hl. Johannes und 12 Szenen aus dem Zyklus des Märtyriums erhalten. Obwohl der Maler Čortanović auch während der Ergänzung des Ikonostas ältere Teile übermalte, bemerkt man doch stilistische Eigenschaften des Malers Theodor Kračun. Hierauf weisen schlanke manieristisch verlängerte Figuren mit ausdrucksvollen Physiognomien, mit Farbenkontrasten (zusammengesetzt von roten und blauen Farben) als sichere Zeichen, sowie auch die Art der Drappierung des Kleides der Heiligen, das in eleganten Falten am Körper herunterfällt. Darauf weist auch die auffallende Ähnlichkeit mit der gleichnamigen Ikonen in der Kapelle der Katedrale in Sremski Karlovci hin, als auch die Ikonen der gleichen Heiligen in der „Alten Kirche“ in Sremska Mitrovica. Die stehenden Figuren der Apostel und Propheten sind monumental und zeigen verschiedene Haltung und Bewegung. Ihre Physiognomie ist fein gemalt mit geschickten Zeichen des Alters und der charakteristischen Eigenschaften, sodass sie wie eine Galerie individueller Portrets wirken.

Die Übermalungen auf dem Ikonostas erschweren und gestatten eine nähere Datierung der originalen Schicht nicht. Die alte Kirche in Dobrinči, für welche dieser Ikonostas ursprünglich gemalt wurde, ist im Jahre 1767 gemalt. Die Malerei wurde wahrscheinlich zwischen den Jahren 1770 und 1772 beendet. Zugunsten dieser früheren Datierung des Ikonostas gehen gewisse stilistische Elemente wie manieristisch verlängerte Figuren, und Farbenkontrast zusammengesetzt aus roten und blauen Farben.

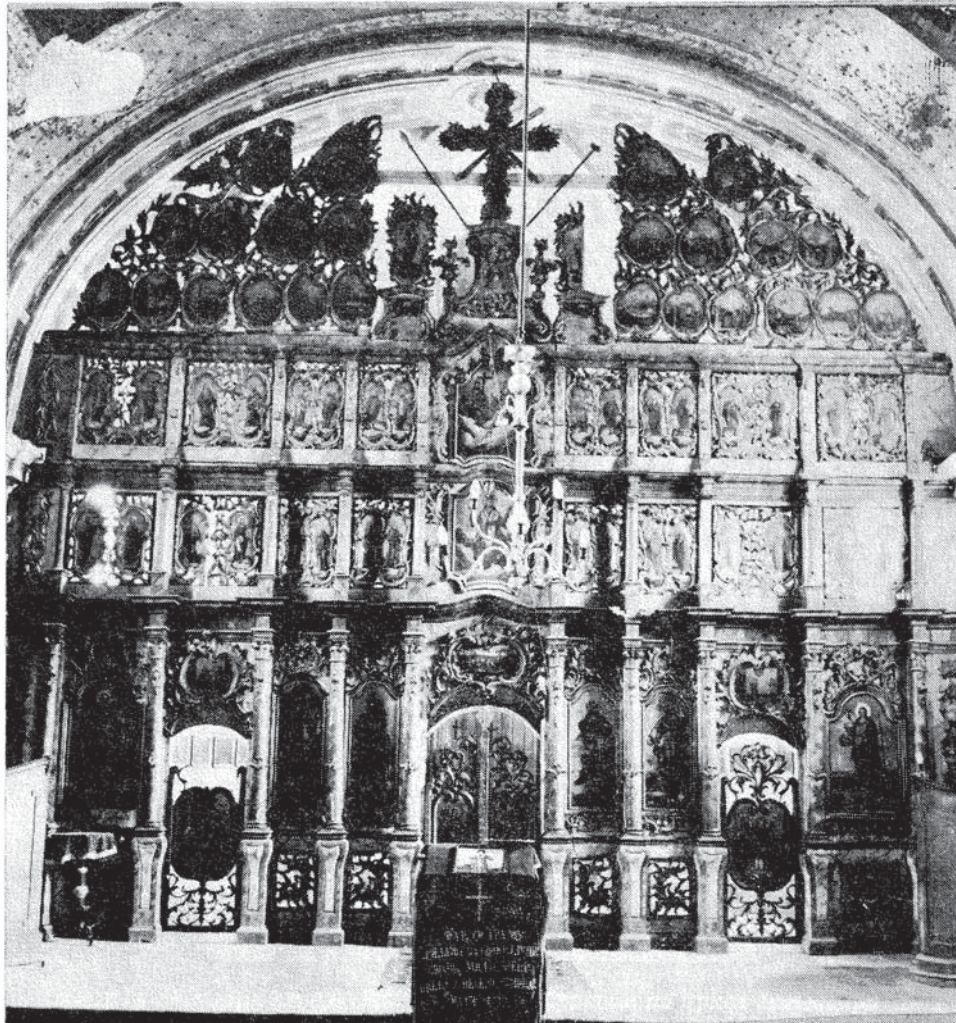
Dem Maler Theodor Kračun kann man, aber mit weniger Sicherheit, die vier Hauptikonen und Ikone Mutter Gottes mit Christus auf dem Thron Mutter Gottes in der Kirche der Heiligen Mutter Gottes in Irig zuschreiben. Obgleich diese Ikonen Ende des XIX. Jahrhunderts vollkommen übermalt sind, so bemerkt man doch, dass sie nicht zu dem Ganzen des Ikonostas gehören. Die Ikonen sind im Jahre 1781 gemalt (das Datum ist auf der Ikone der Mutter Gottes auf ihrem Thron vermerkt), während die anderen Teile des Ikonostas wahrscheinlich 15 Jahre früher entstanden sind. Die Ikonen aus dem Jahre 1781 zeigen Ähnlichkeit in der Komposition, Stellung der Figuren und Verteilung der Masse mit den erhaltenen Hauptikonen in der Kirche des Klosters Hopovo, welche der Maler Kračun im Jahre 1776 malte. Wegen der Dicke der Übermalung ist es heute unmöglich stilistische Analysen dieser Ikonen durchzuführen.

Мирьяна Лесек

ПРИЛОЖЕНИЕ ФЕОДОРУ КРАЧУНУ

Известному художнику второй половины XVIII века, Феодору Крачуну, на основании анализа стиля, можно приписать части иконостаса в церкви сремского села Добринци. Фрагменты старого иконостаса перенесены в теперешнюю церковь в начале XIX века. Так как иконостас старой меньшей церкви не отвечал размерам новой, то в первой половине XIX века он был дополнен работами Петра Чортановича. От старого иконостаса сохранились: четыре престольных иконы, медальёны, находившиеся над дверьми, затем Христос и восемь апостолов, Пресвятая Троица и восемь пророков, Распятие с медальёнами Богородицы и Св. Иоанна Богослова и двенадцать медальёнов со сценами страстей Христовых. Не смотря на дополнение иконостаса, перерисовал старья части, на них всё же заметны стилистические особенности Феодора Крачуна. — К нему ведут стройные, маниристически удлинённые фигуры с выразительными лицами, контрастный колорит, уверенный рисунок, как способ драпировки святительских одежд, которая элегантно складывается по тему. Наибольшее сходство с работами Феодора Крачуна заметно на престольных иконах Христа и Св. Иоанна. Икона Христа имеет аналогии с иконой того же имени, находящейся в капелле соборного храма в Сремских Карловцах, тогда как икона Св. Иоанна, как в целом, так и в деталях, совпадает с иконой того же святого в старой митровицкой церкви. Стоящие фигуры апостолов и пророков выражают монументальность, разнообразие поз и движений. Лики их тонко выписаны, с акцентацией возраста и характерных особенностей так, чтобы влиять на зрителя подобно галереи индивидуализированных портретов. Слои новых накладок красок затрудняют более точную датацию оригинального слоя. Старая добринская церковь, для которой первично писан этот иконостас, построена в 1767 году. Художественные работы вероятно были закончены между 1770 и 1772 г. В пользу этой ранней датации говорят и некоторые стилистические элементы, как например, маниристически удлинённые фигуры и контрастный колорит, состоящий из тонов красных и синих красок.

Феодору Крачуну можно бы было, (однако с меньшей вероятностью), приписать также и четыре престольные иконы и икону Богородицы на Богородичном престоле в церкви Пресвятой Богородицы в Ириге. Не смотря на то что эти иконы в конце XIX века полностью перерисованы, замечается что они не принадлежат к целостности иконостаса. Иконы писаны в 1781 году (дата записана на иконе Богородицы на Богородичном престоле), тогда как остальные фрагменты иконостаса повидимому появились пятнадцатью годами раньше. Иконы 1781 года имеют сходство в концепции масс с престольными иконами, сохранившимися в церкви монастыря Новое Хопово, которые в 1776 году писал Феодор Крачун. По причине толстого слоя поздних накладок красок теперь невозможно произвести анализ стиля этих икон. Только после тщательной очистки и снятия новых слоёв, можно будет утвердить кто именно писал иконы в Богородичной церкви и в Ириге, т. е. Феодор Крачун или некто из его учеников или последователей.

Сл. 1. — Оптиги изглед иконогаса цркве св. Николе у Добринцима

Сл. 2. — Теодор Крачун, престопа икона Христа, Добринци

Сл. 3. — Теодор Крачун, Христос, Сремски Карловци

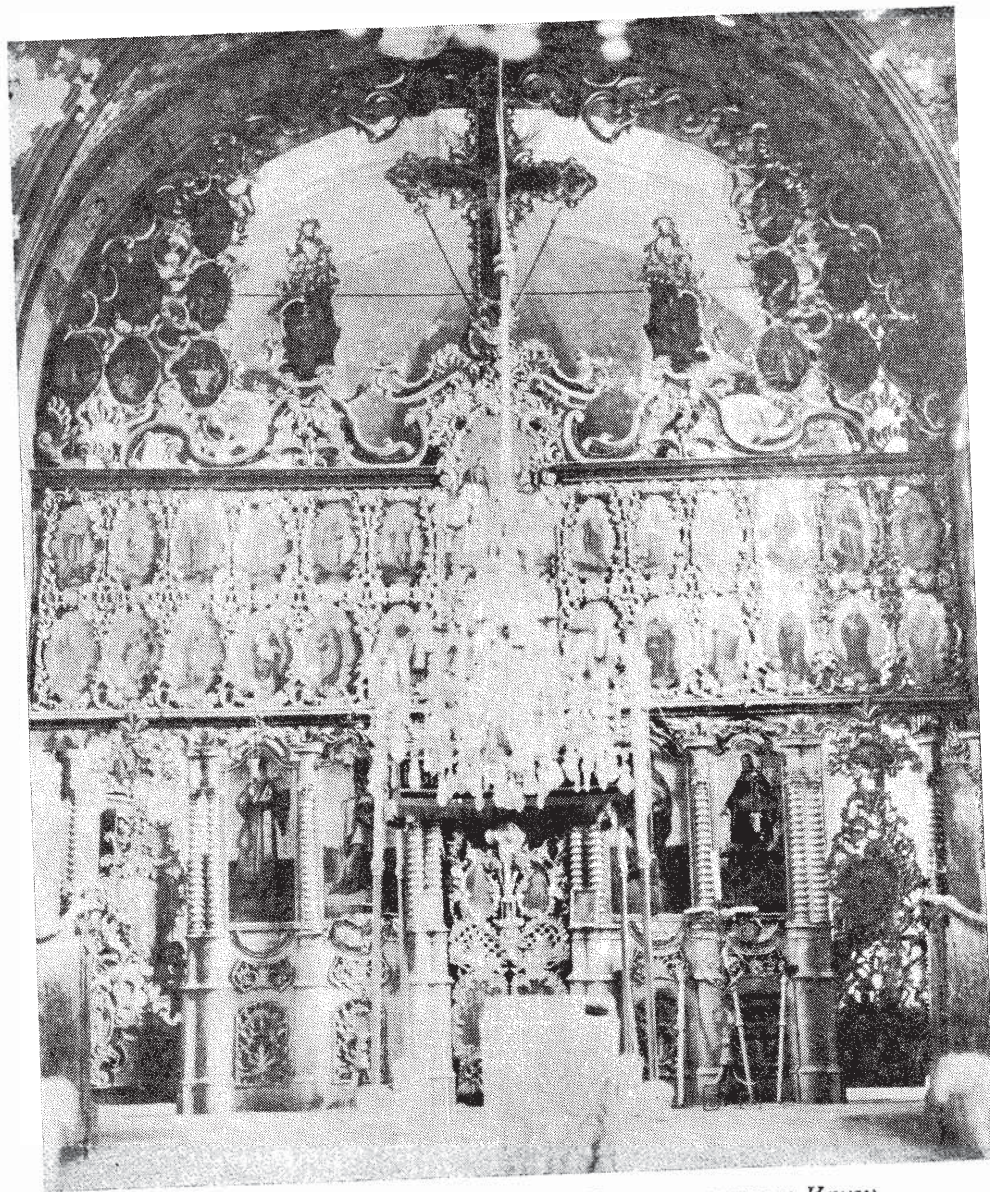
Сл. 4. — Теодор Крачун, престо̀на икона св. Јована, Добринци

Сл. 5. — Теодор Крачун, апостоли, Добринци

Сл. 6. — Теодор Крачун, Пуг у Емаус, Сремска Митровица

Сл. 7. — Општи изглед иконостаса Успенске цркве у Иригу

Сл. 8. — Богородица са Христом, Успенска црква у Иригу

*Сл. 9. — Теодор Крачун, Богородица са Христом из цркве манастира
Новог Хопова*